SUOMEN VAPAA-AJAN-
KALASTAJIEN
KESKUSJÄRJESTÖ

Helsinki 9.4.2018

Eduskunnan ympäristövaliokunta

Viite: Ympäristövaliokunnan asiantuntijakuuleminen 12.4.2018

Asia: **Hallituksen esitys (HE 14/2018 vp) eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi**

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry (SVK) on tutustunut oheiseen esitykseen ja lausuu siitä seuraavaa.

Yleisen edun valvonta

Erilaiset vesiympäristön käyttöön kohdistuvat intressit sovitetaan maassamme yhteen lupaprosesseissa. Intressien vertailu ja sovittelu kuuluvat lupaviranomaisten (= Aluehallintovirastot) tehtäväksi. Voimassa olevassa lainsäädännössä on erikseen määritelty yleisen ympäristöedun ja yleisen kalatalousedun intressit, jotka ELY-keskukset tuovat esille lausunnoissaan. Tämä on edellyttänyt ELY-keskusten sisällä sekä yleistä ympäristöetua että yleistä kalatalousetua valvovien viranomaisten itsenäistä puhevaltaa myös muutoksenhaussa.

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, voimassa olevan lainsäädännön mukainen järjestelmä on yleisen edun valvonnan osalta selkeä ja se edistää hallintomenettelyn läpinäkyvyyttä ja asianosaisten oikeusturvaa, mikä on erittäin tärkeää erityisesti vesilakiin perustuvassa lupaharkinnassa.

Yleisen edun valvonta LUOVAssa

Hallituksen esitys poikkeaa kevään 2017 lausuntokierroksella ehdotetusta mallista olennaisesti. LUOVA-virastoon ei tulisikaan erillistä yleisen edun valvonnan yksikköä, vaan yleisen edun valvonta tulisi Luovan toimintaprosessiin kiinteäksi osaksi. Yleisen edun valvonta sisällytettäisiin läpäisevästi lupa-asiain käsittelyn kaikkiin vaiheisiin ja ennakkoneuvotteluihin toiminnanharjoittajan ja viranomaisten välillä.
Yleisen edun valvonnasta vastaava LUOVA-virasto ei voisi hakea muutosta virastonsa tekemään ratkaisuun. Asia on tarkoitus järjestää virastossa työjärjestyksellä ja sisäisillä menettelyillä.

Hallituksen esityksessä todetaan, että uuden järjestelmän hyväksyttävyyden kannalta on merkittävää, kyetäänkö siinä säilyttämään nykyisen järjestelmän hyödyt ml. yleisten intressien selvittäminen viran puolesta ja niiden painottaminen lupamenettelyssä.

Yleisen kalatalousedun valvonta maakunnissa

Yleisen kalatalousedun valvontatehtävä siirtyisi ELY-keskuksista maakuntiin, joissa vesitalous- ja kalataloustehtävät nivottaisiin tiukasti samaan yksikköön. Toimiessaan kalatalousviranomaisena maakunta olisi tässä tehtävässään yleistä kalatalousetua valvova viranomainen. Lausuntoa vesilain mukaisesta hakemuksesta tulisi pyytää kalatalousviranomaisena toimivalta maakunnalta, joka voisi myös hakea muutosta LUOVAn lupapäätöksistä.

Järjestömme kannanotto

SVK pitää hallituksen esitystä epäonnistuneena, sillä se heikentäisi ympäristön- ja luonnonsuojelun tasoa maassamme. Yleisen edun valvonnan on tapahduttava riippumattomasti, kuten nykyisin. Sitä ei voi jättää pelkän työjärjestyksen tai sisäisten menettelyjen varaan, jotka ovat muutettavissa koska vain.

LUOVA-viraston valitusoikeuden poistaminen sen lupapäätöksistä johtaisi kansalaisjärjestöjen valitustarpeen kasvuun ja siirtäisi päätösten ja laillisuusvalvonnan muutoksenhakua valtion viranomaisilta kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen vastuulle.

Vastuu yleisen edun valvonnasta ympäristöasioissa on julkisella vallalla ja se on julkisen vallan keskeinen tehtävä. Vapaaehtoisten kansalaisjärjestöjen resurssit ja kompetenssi vaativissa muutoksenhakuprosesseissa ovat hyvin rajalliset. Hallituksen esityksen tärkeimpinä motiiveina näyttääkin olevan viranhaltijoiden vaientaminen ja luvituksen nopeuttaminen.

SVK esittää, että LUOVAan perustetaan yleisen edun riippumaton valvontayksikkö valitusoikeuksineen tai tarpeellinen määrä asiantuntevia virkamiehiä, jotka käyttävät riippumattomasti ympäristönsuojelun ja luonnonsuojelun yleisen edun puhevaltaa lupa-asioissa.

Kala- ja rapukannat ovat olennainen osa suomalaista vesiluontoa ja vapaa-ajankalastus suomalaisten tärkeimpiä luontoharrastuksia. ELY-keskuksiin nykyisin asemoidulle kalataloushallinnolle keskeistä on kansallisomaisuutemme, kalaston muodostaman luonnonvaran ylläpito, lisääminen ja hyödyntäminen kestävästi. Ydintehtävänä on yleisen kalatalousedun valvonta vesilain- ja ympäristönsuojelulain mukaisissa hankkeissa. Tarkoituksena on siinä säilyttää kalavedet monimuotoisina, tuottoisina ja kalastettavina vesistöjä muuttavissa hankkeissa sekä elvyttää menetettyjä kalakantoja esim. kalatiestrategian keinoin.

Yleisen kalatalousedun valvonta on maakunnissa hoidettava niin, että asioiden käsittelyn puolueettomuus varmistetaan. Muuten yleisen kalatalousedun valvonta voidaan tarpeen tullen vaimentaa poliittisella ohjauksella. Tästä esimerkkeinä ovat maakuntien

elinkeinoelämälle tärkeiden kaivos-, tulvasuojelu- ja jätevesihankkeiden luvitus- ja valitusprosessit tai kalatiestrategian etenemiseksi tärkeiden velvoitteiden tarkistamiset. Vesirakentamisen edistäminen ja vaelluskalakantojen elvyttäminen sopivat kovin huonosti suunniteltuun samaan toimintayksikköön johtuuhan vaelluskalakantojemme nykyinen surkea tila juuri vesirakentamisesta.

SVK esittää, että yleisen kalatalousedun valvonta tehdään maakunnissa kalatalousviranomaisen toimesta ja tehtävän hoidon riippumattomuus varmistetaan selkeästi lainsäädännössä. Toisena vaihtoehtona on siirtää myös yleisen kalatalousedun valvonta ELY-keskuksista LUOVAan perustettavaan yleisen edun riippumattomaan valvontayksikköön.

Markku Marttinen
Toiminnanjohtaja
Vanha talvitie 2-6 A 1100580 Helsinki p. 044 759 9717
sähköposti: markku.marttinen@vapaa-ajankalastaja.fi

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö (SVK) on maamme suurin vapaa-ajankalastajien järjestö, joka edistää vapaa-ajankalastajien kalastusmahdollisuuksia sekä neuvoo järjestäytyneitä ja järjestäytymättömiä vapaa-ajankalastajia kestävän käytön mukaisessa kalastuksessa. Järjestön 13 vapaa-ajankalastajapiirin 525 seurassa toimii yhteensä noin 40 000 kalastuksen harrastajaa.